

З поданого вище стає очевидним, що для практичної реалізації основних засад концепції необхідно у вищих медичних навчальних закладах активізувати роботу з підготовки лікарів-реабілітологів. На клінічних кафедрах потрібно створити можливості для опанування не лише теоретичних знань та практичних навичок, але і професійних вмінь, які дозволять інтегрувати найновітніші здобутки сучасної науки на засадах доказової медицини та широко впровадити їх у галузі лікування, збереження та відновлення здоров'я населення. З цією метою потрібно вирішити декілька ключових завдань:

1. Створити кафедри медичної реабілітації у вищих медичних навчальних закладах.

2. Розробити наскрізну програму підготовки лікарів-реабілітологів, яка б включала горизонтальну та вертикальну міждисциплінарну інтеграцію між клінічними кафедрами та кафедрами теоретичного профілю.

3. Обґрунтувати необхідність, підготувати відповідну документацію та створити нову лікарську спеціальність – «лікар-реабілітолог».

4. Забезпечити умови для створення сучасної навчально-методичної документації та літератури із залученням провідних фахівців у галузі діагностики, лікування, реабілітації та організації охорони здоров'я.

5. Розробити чітку програму наукових досліджень, створити сучасну доказову базу та забезпечити впровадження новітніх досягнень медицини в практичну діяльність лікарів-реабілітологів, залучати до міждисциплінарної наукової співпраці фахівців різних медичних та немедичних спеціальностей.

Колошко О.М., Заїчко Н.В.

Напрямки покращення лекційного викладання у вищій медичній освіті з досвіду кафедри біологічної та біоорганічної хімії

Сучасна тенденція до зниження обсягу лекційних годин у програмах викладання фахових предметів вищих навчальних закладів взагалі та медичних зокрема спричинена прагненням до технологізації процесу навчання в умовах вираженого та швидкого поширення доступу до наукової та навчальної інформації завдяки технічному прогресу. А також спрямуванням розвитку вищої медичної освіти у бік самостійної роботи студентів над навчальним матеріалом. В цьому є позитивні моменти: лише під час активної пізнавальної роботи над підручниками, додатковими джерелами та у фаховому спілкуванні з пацієнтами й колегами на старших курсах, студент набуває найцінніші знання й навички.

Водночас, лекція залишається класичним методом подання навчального матеріалу. Її мета – формування основ для подальшого вивчення дисципліни. Досвід викладання біологічної хімії на другому курсі медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів ВНМУ ім. М.І. Пирогова демонструє, що відмова від лекцій за рахунок зменшення їх кількості на користь інших видів навчальної діяльності знижує рівень підготовки студентів та погіршує їх результати на екзаменаційній сесії та тестуванні «Крок».

Лекції необхідні і не можуть бути замінені в наступних ситуаціях: відсутність підручників; вкладення нових наукових досягнень, що не відображені в підручниках; вивчення особливо складних тем; за умов протиріччя концепцій щодо теми; коли необхідний особистий емоційний вплив лектора на студентів з метою формування їх поглядів; авторська лекція.

У викладанні біохімії лекторами нашої кафедри практикуються такі види лекцій: ввідні з метою ознайомлення; оглядово-повторювальні під час підготування до сесії; проблемні з наданням нових наукових досягнень; лекції-візуалізації з демонстрацією мультимедійних файлів. В майбутніх планах розвиток та продовження проблемного викладення навчального матеріалу в діалозі двох викладачів («лекція вдвох») з метою залучення студентської аудиторії до дискусії, здійснення вибору та висновків. Можливе проведення лекцій-прес-конференцій: після короткого ввідного слова викладач просить студентів задавати питання по темі, що оголошена заздалегідь; потім питання сортує за змістом і починає лекцію як відповіді на питання. Наприкінці лекції-конференції є можливість відмічення та заохочення тих студентів, що завдали найзмістовніші та найвдаліші запитання.

Вимоги, що висуває кафедра біохімії до лекцій та лекторів: чітка структура та логіка розкриття матеріалу; доказовість та аргументованість (наявність прикладів, фактів); сучасний науковий рівень інформації; викладення зрозумілим язиком з деталізацією понять та термінів; емоціональна залученість лектора до навчального матеріалу; активізація слухачів, постановка питань та їх розв'язання; методична обробка інформації (виділення основних моментів, важливих питань); використання допоміжних аудіо-візуальних засобів. Результативний професійний лектор, на думку фахівців нашої кафедри, має під час викладання пізнавальної інформації весь час утримувати увагу аудиторії; керувати роботою студентів на лекції (вимоги конспектувати та контроль за виконанням, використання прийомів підтримки уваги, дозволи задавати питання). Водночас, важливе значення мають індивідуальні лекторські властивості: глибоке знання предмету, голос та дикція, культура речі та поведінки – що викликають повагу та увагу студентської аудиторії. Результативність лекції нами оцінюється за інформаційною цінністю та виховним аспектом.

Таким чином, лекційна форма викладання має ряд переваг: це є найбільш економічний за часом та устаткуванням спосіб навчання, ефективний за ступенем засвоєння, один з найбільш дієвих засобів формування точки зору та переконань майбутнього лікаря, засіб прямого особистого впливу лектора на велику студентську аудиторію одночасно. Тому необхідно впроваджувати нові прогресивні форми читання лекцій та зберігати кількість навчальних годин лекцій в учбових програмах.